



ORGANISATION FOR ECONOMIC  
CO-OPERATION AND DEVELOPMENT



*Ukraine*



EU/TACIS PROGRAM

**КРУГЛИЙ СТІЛ НА ТЕМУ  
“РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ”  
(Київ, 13 червня 2006)**

***ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ***

**КИЇВ, 13 ЧЕРВНЯ 2006**

## Вступ

Круглий стіл відбувається в рамках проекту ОЕСР-ЕК *"Покращення умов для розвитку підприємництва та інвестиційного клімату для вітчизняних та міжнародних інвесторів в Україні"*, який реалізується за фінансової підтримки програми ЕК-ТАСІС. Співорганізатором Круглого столу є Програма Розвитку ООН в Україні. Метою круглого столу є обговорення політичних рекомендацій, що базуються на основних результатах дослідження впродовж 2004 – 2005 рр. за трьома основними напрямками проекту:

- Правові засади господарської діяльності в Україні
- Фінансові ринки та їх роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату
- Інвестиції та регіональний розвиток

Метою цього документу є узагальнення основних результатів та політичних рекомендацій за трьома напрямками проекту.

## Секція 1: Правові умови ведення бізнесу

Перший напрямок проекту спрямований на започаткування діалогу між державним та приватним секторами України щодо покращання правового середовища для ведення бізнесу та залучення іноземних інвестицій. Під час першого семінару, що відбувся в травні 2004 р., були розроблені рекомендації, що їх в подальшому було опубліковано в збірці ОЕСР *"Правові питання щодо здійснення господарської діяльності та інвестування в Україні"* (жовтень 2004 р.). Другий семінар, що відбувся в квітні 2005 р. в м. Києві, розглянув основні досягнення та розходження, що залишалися на той момент.

Праці ОЕСР та інші наявні дослідження, зокрема Аналізі Комісії "Блакитна Стрічка – Україні" "Пропозиції для Президента: Нова Хвиля Реформ: на шляху до успіху" та Звіт Європейської Бізнес Асоціації щодо Перешкод на шляху Інвестування, згідні в тому, що існуюча в Україні правова система для здійснення господарської діяльності є неадекватною та заважає розвитку ринковим перетворенням в Україні. Уряд, таким чином, повинен діяти швидко, у тісній співпраці з представниками ділових кіл та інвесторів.

### *Основні рекомендації*

Пропонуються декілька напрямків для подальших дій з боку Уряду:

- Покращити існуюче законодавство, зокрема Цивільний та Господарський Кодекс, який набрав чинності з 1 січня 2004 р. Тоді як Цивільний Кодекс, регулюючи відносини між фізичними та юридичними особами, є, загалом, ринково-орієнтованим, Господарський Кодекс, що застосовується у відносинах між юридичними особами та Державою, містить анти-ринкові положення. Таким чином, Господарський Кодекс повинен бути скасований, а положення ринково орієнтованого Цивільного Кодексу необхідно покращити.
- Корпоративне та антимонопольне законодавство: в Україні необхідно ухвалити Закон про Акціонерні Товариства та Закон про Компанії з обмеженою Відповідальністю. Існуюче антимонопольне законодавство є занадто загальним та накладає непомірно низький поріг в грошовому вимірі на правочини, що вимагають попереднього погодження.
- Зменшити зайві перешкоди та приховані витрати: основними заходами, що пропонуються задля подолання залишків бюрократизму, що залишаються головною проблемою в Україні, є наступні: (і) відмінити всі непотрібні вимоги щодо нотаріального засвідчення;

(ii) зменшити плату за вимоги нотаріального засвідчення, що залишатимуться в силі; (iii) повернення до системи простих довіреностей та (iv) повторне введення можливості надання загальних уповноважень. Необхідно скасувати застаріле правило “90 днів”, що його було введено в дію нібито задля запобігання відтоку капіталу.

- В такий же спосіб необхідно спростити вимоги щодо форми договору.
- Регуляторне управління та дозвільна система: існуюча в Україні “дозвільна система” (або регуляторне управління), що складається з різноманітних форм державного регулювання господарської діяльності залишається суперечливим, непомірним, дорогим та занадто регульованим. Нещодавні зусилля щодо скасування тисяч регуляторних актів в 2005 р. не досягло успіху. В якості першого кроку на шляху побудови прозорої та передбачуваної системи ОЕСР пропонує ухвалити запропонований рамковий Закон про Основи дозвільної системи у сфері Господарської діяльності.

## **Секція 2: Фінансові ринки та їх роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату**

Цей компонент проекту концентрується на ролі фінансового сектору у залученні іноземних інвестицій. В жовтні 2005 р. в м. Києві була проведена конференція, під час якої розглядалися наслідки лібералізації фінансового сектору в Україні на здійснення господарської діяльності в контексті досвіду перехідних економік в цьому східноєвропейському регіоні. Учасники конференції обговорювали питання лібералізації руху капіталів та стабільності фінансового сектору, а також регуляторні та інституційні засади сучасної банківської системи та ринків капіталу у ринковій економіці.

Існують три принципові сфери, що є критичними для залучення іноземних інвесторів, а саме побудова адекватної правової системи, досягнення макроекономічної стабілізації та розвиток сприятливого для господарської діяльності середовища. Незважаючи на певний прогрес України, багато роботи ще треба зробити в усіх трьох сферах. Як свідчать нещодавні скарги з боку вітчизняних та іноземних компаній, особливо стосовно високих процентних ставок та заборонної вимоги щодо надання забезпечення, Українська фінансова система, що переважно складається з банківських установ, є недостатньо розвинутою та недостатньо диверсифікованою. Неадекватне регулювання та механізми контролю є значною перешкодою на шляху розвитку фінансового сектору та ринків капіталу.

### *Основні рекомендації*

- Покращити правове середовище банківського сектору та фінансових ринків до рівня, що існує в Європейському Союзі. Зокрема, зробити більш виваженим та швидким примусове виконання вимоги щодо надання забезпечення, та посилити законодавство з питань банкрутства.
- Створити адекватну регуляторну основу та систему спостереження за фінансовими ринками у відповідності до міжнародних стандартів, зокрема встановити обмеження на великі за розмірами кредити та пов'язане з цим надання позик та вимагати від банків класифікувати свій кредитний портфель за Європейськими стандартами.
- Створити потужний та ефективний банківський сектор, зокрема шляхом ре-капіталізації та їх диверсифікації, особливо шляхом його відкриття для іноземних партнерів.
- Приділяти велику увагу навчанню професіоналів, формуванню професійних установ та освіти населення.

- Сприяти лібералізації ринків капіталу, зокрема шляхом підтримки їх більшої прозорості та цільності, а також включно шляхом більшої участі в них інституціональних інвесторів.
- Сприяти сумлінному корпоративному управлінню в корпоративному та фінансовому секторах, розкриттю інформації зацікавленим сторонам та громадськості; більш ефективному захисту прав міноритарних акціонерів; посиленню відповідальності правління.

### **Секція 3: Інвестиції та регіональний розвиток**

ППШ можуть та повинні відігравати провідну роль в економічному зростанні та створенні зайнятості в областях України. Вони можуть призвести до важливого мультиплікаційного ефекту, що є результатом постачання матеріалів і послуг та витрачання заробітних плат на місцевому рівні. Інші потенційні вигоди включають в себе передачу технологій, вдосконалення ефективності місцевих постачальників, конкурентів та покупців, розвиток місцевої інфраструктури та покращання навичок робочої сили.

В рамках цього компоненту проекту ОЕСР/ЕК, з метою аналізу існуючої ситуації та розробки політичних рекомендацій місцевим та обласним владам, центральним органам влади, на регіональному рівні було здійснено декілька видів діяльності за наступними напрямками:

- ППШ та регіональний розвиток: на прикладі Львівської області;
- Реструктуризація промисловості та розвиток підприємництва на регіональному рівні: на прикладі Харківської області;
- Інвестиції та розвиток підприємництва в туристичній галузі: на прикладі Автономної Республіки Крим.

#### *Основні рекомендації<sup>1</sup>*

Регіони України повинні розробити узгоджену, всеохоплюючу стратегію розвитку, що базуватиметься на глибокому розумінні та обізнаності з місцевими ресурсами, конкурентними перевагами та можливостями, що узгоджуються та координуються з цілями національного зростання. Зусилля регіонів щодо залучення інвестицій та розвитку підприємництва повинні сприяти досягненню цілей національного та регіонального економічного зростання та соціального розвитку. З метою залучення, утримання ППШ та повного використання їх потенціалу, була запропонована низка більш конкретних політичних рекомендацій, що базуються на дослідженні, що його було здійснено у Львівській області:

- Розробити та здійснювати узгоджену політику залучення ППШ, що базується на загальній стратегії, але є конкретною та сфокусованою на ринкових можливостях ППШ та конкурентноздатному позиціонуванні регіону. Необхідно зробити наступні кроки:*
  - *Визначити основні напрямки стратегії залучення ППШ:* Розробити загальну стратегію залучення ППШ спільно із зацікавленими сторонами; визначити реалістичні цілі залучення ППШ; Інформувати населення про розробку та втілення стратегії.
  - *Визначити цілі для залучення ППШ:* Здійснювати аналіз та моніторинг ключових показників ППШ в місцях розташування конкурентів, на ключові ринки ресурсів, а також

<sup>1</sup> Дискусія головним чином буде присвячена питанням ППШ та регіонального розвитку та базуватиметься на результатах дослідження політики залучення інвестицій у Львівській області. Матеріали по двом іншим темам будуть в наявності для інформації.

потенційних іноземних інвесторів; Здійснювати оцінювання конкурентних позицій регіону; визначити цільові сектори, ринки та компанії.

- *Організація залучення ПІІ:* Організувати “відкрите вікно” для залучення інвестицій, координації діяльності всіх зацікавлених установ; спланувати та розподілити ресурси, необхідні для залучення ПІІ; Ідентифікувати політичні заходи, що їх необхідно буде вжити.
- *Здійснення стратегії щодо залучення ПІІ:* Покращання ділового середовища для ПІІ, включаючи розвиток людських ресурсів, інфраструктури та власності; Запуск нових маркетингових інструментів та інструментів просування на ринках; Здійснювати збір інформації по окремих компаніях, розвивати відносини та роботу з ключовими клієнтами,

b) *Розробити політику щодо обслуговування ПІІ з метою отримання максимальної чистої економічної вигоди в регіоні інвестування в продовж тривалого часу. Найбільш прийнятним фокусом для обслуговування є стратегічні ПІІ, що є мобільними та є предметом суперечок різних країн, економічні впливи яких (прямий, опосередкований та такий, що був викликаний завдяки ПІІ) є переважно додатковими, а наслідки від переміщення яких є мінімальними.*

- На регіональному рівні, треба спочатку сконцентруватися на підтримці впровадження початкових інвестиційних проектів з метою забезпечення ефективного та своєчасного впровадження повного інвестиційного проекту та для повної реалізації низки запланованих робіт.
- Реагувати на основні турботи стратегічних інвесторів, що мають відношення до послідовності та прозорості у застосуванні законодавства України. Ці турботи стосуються мита та акцизного збору; податків та соціального забезпечення; дозволів на землю та будівництво на ній; анти-конкурентної поведінки; покращання транспортного сполучення, телекомунікацій та комунальних послуг.

c) *Підтримувати впровадження ПІІ в місцеву економіку шляхом:*

- Стимулювання союзів між компаніями та створення мереж між зацікавленими фірмами та дослідницькими установами з метою сприяння поширенню нових технологій та інновацій.
- Сприяння розвитку підприємництва та малого та середнього бізнесу з метою створення або посилення індустрії постачальників у регіонах.
- Посилення зв'язків між бізнесом та науковими установами шляхом зміни навчальних планів в місцевих університетах відповідно до потреб економіки, що змінюються.
- Сприяння розвитку спеціалізованих кластерів, включаючи інфраструктуру та постачання підготовлених людських ресурсів.